

Trude Fjeldseth

3. Utdanning

- I 2003 var det i overkant av 12 000 barn med minoritetsbakgrunn i barnehagene i Norge. Antallet har økt i takt med det totale antallet barn i barnehagene i Norge, og utgjorde i underkant av 6 prosent av barnehagebarna ved utgangen av 2003.
- Andelen minoritetspråklige barn som får tospråklig assistanse i barnehagen har blitt mindre. I 2000 fikk 44 prosent av barna med minoritetsbakgrunn denne assistansen, mot 37 prosent av barna i 2003.
- Av 618 000 elever som gikk i grunnskolen høsten 2003, fikk rundt 60 000 elever morsmåls-, tospråklig og særskilt norskopplæring. Det er mest vanlig å få morsmålsopplæring og tospråklig opplæring i urdu. Andre store språk er somalisk, kurdisk, arabisk og vietnamesisk.
- Høsten 2003 var det over 14 000 elever med innvandrerbakgrunn i videregående utdanning i Norge. Elever med landbakgrunn fra Pakistan utgjorde den største innvandrergruppen i videregående skole.
- Av alle 16-18-åringene i landet, var 90 prosent i utdanning høsten 2003. Blant førstegenerasjonsinnvandrere i samme aldersgruppe var 73 prosent i utdanning. Av 16-18-åringene som er født i Norge og har to utenlandsfødte foreldre, var andelen 87 prosent.
- Det er forskjeller i gjennomstrømningen i videregående utdanning etter hvilken verdensdel elevene har bakgrunn fra. Elever med landbakgrunn fra Europa og Asia hadde den raskeste gjennomstrømningen. Blant elever fra Afrika og Sør-Amerika er andelen som avbryter utdanningen større, og andelen som fullfører på normert tid mindre.
- Av elevene som avsluttet videregående opplæring våren 2002, var 18 prosent i høyere utdanning ved universiteter eller høyskoler i Norge eller utlandet samme høst. Blant elever med innvandrerbakgrunn var andelen større; 26 prosent. Enda større var andelen blant elever som er født i Norge og har to utenlandsfødte foreldre; hele 35 prosent.
- Høsten 2003 var bare 16 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere mellom 19-24 år registrert som studenter i høyere utdanning. Til sammenligning var andelen studenter blant alle 19-24-åringene i Norge over 25 prosent.
- Den største gruppen studenter blant førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 19-24 år hadde bosnisk bakgrunn. Deretter fulgte studenter med inn-

vandrerbakgrunn fra Vietnam, Iran og Russland.

12 000 minoritetsspråklige barnehagebarn. En tredjedel fikk tospråklig assistanse

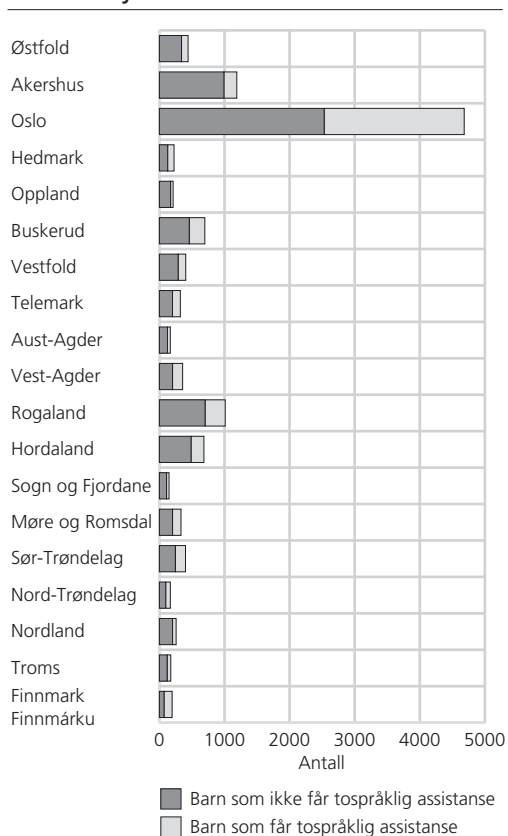
Ved utgangen av 2003 var det 205 000 barn mellom 0 og 6 år i barnehagene i Norge. Av disse hadde 12 000 barn minoritetsbakgrunn. I barnehagestatistikken betyr minoritetsspråklig bakgrunn at barnet har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk. Andelen minoritetsspråklige barn i barnehager har økt fra 4,7 prosent i 2000 til 5,9 prosent i 2003 (tabell 3.1). Omtrent 60 prosent av alle barnehagebarn gikk i offentlige barnehager per 15. desember 2003. Blant barn med minoritetsbakgrunn gikk 80 prosent i offentlige barnehager (tabell 3.2).

Den fylkesmessige fordelingen (tabell 3.3) viser at andelen minoritetsspråklige barnehagebarn i Oslo var 38 prosent. Oslo trekker dermed landsgjennomsnittet kraftig opp. Mens Oslo hadde 4 700 minoritetsspråklige barn i barnehagene, var antallet i Akershus 1 200 og i Rogaland 1 000 barn. Færrest minoritetsspråklige barn i barnehagene hadde Sogn og Fjordane med 150 barn og Aust-Agder med 170 barn.

Tospråklig assistanse gis for å sikre minoritetsspråklige barn et fullgodt barnehagetilbud. Litt over en tredjedel av de minoritetsspråklige barna i barnehagene fikk tospråklig assistanse i barnehagen. Andelen som får tospråklig assistanse i barnehagen har blitt mindre. I 2000 var andelen 44 prosent. I 2003 var andelen nede i 37 prosent (tabell 3.1).

I offentlige barnehager var en større andel av barna minoritetsspråklige enn i private barnehager. I de offentlige barne-

Figur 3.1. Antall barn¹ i barnehage fra språklige og kulturelle minoriteter, etter fylke, 15. desember 2003

¹ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

hagene fikk en større andel av minoritetsbarna tospråklig assistanse, sammenlignet med minoritetsbarn i private barnehager (tabell 3.2).

20 prosent av elevene i grunnskolen i Oslo fikk særskilt norskopplæring

Av 618 000 grunnskoleelever fikk ca. 35 000, eller nær 6 prosent, særskilt norskopplæring høsten 2003 (tabellene 3.4 og 3.5). Omtrent en tredjedel av elevene som deltar i særskilt norskopplæring er bosatt i Oslo. Det er langt færre som deltar i undervisning i morsmål og/eller tospråklig fagopplæring. Høsten

Språklige minoriteter i barnehagen

Minoritetsspråklige barn er alle barn som snakker et annet språk enn norsk, svensk, dansk og engelsk som morsmål.

Godkjente barnehager kan søke om tilskudd til tospråklig assistanse. Barn med svensk, dansk og engelsk som morsmål fyller ikke vilkårene for å få tilskudd. Barnehager som har samiske barn kan søke om tospråklig assistanse dersom de ikke får særskilt tilskudd som samisk barnehage.

2003 deltok omtrent 4 prosent av alle elevene i slik undervisning.

Det er relativt store fylkesvise forskjeller både i antallet som får særskilt norskundervisning og antall som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Dette henger sammen med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen. Hele 20 prosent av elevene i Oslo hadde særskilt norskopplæring. Fylkene Akershus, Hordaland og Rogaland har

Språklige minoriteter i grunnskolen

Personer som har andre morsmål (førstespråk) enn norsk og samisk tilhører språklige minoriteter. Definisjonen omfatter også skandinaver og andre vesteuropeere. Med morsmål mener en her språk som brukes i daglig tale i hjemmet til personen. Elever som har andre morsmål har de samme rettigheter til tilpasset opplæring som andre elever i grunnskolen.

I statistisk sammenheng er imidlertid dette begrepet på vei ut. Bortsett fra elever som deltok i særskilt opplæring i norsk eller hadde morsmålsundervisning, var registreringen av minoritets elever tidligere basert på skjønn. Det ble i 2001 derfor bestemt at en ikke skulle registrere denne informasjonen lenger, men konsentrere seg om de elevene som faktisk deltar i ulike språkopplæringstiltak.

også mange grunnskoleelever, men i disse tre fylkene lå andelen som fikk særskilt norskopplæring mellom 7 og 9 prosent. I Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark var andelen under 3 prosent (tabell 3.4). Nær 10 prosent av elevene i Oslo fikk morsmålsopplæring og tospråklig opplæring. I Østfold var andelen på 7 prosent og i Buskerud nær 5 prosent. I Nord-Trøndelag og Troms var andelen minst, under 2 prosent.

Det er klart flest elever som får tospråklig opplæring og morsmålsopplæring i urdu, omtrent 2 500 personer. Elever som deltar i undervisning i somalisk, kurdisk, arabisk, vietnamesisk, albansk og bosnisk utgjør også et stort antall. Flere enn 1 000 elever får opplæring i hvert av disse språkene (tabell 3.6).

Mange innvandrerelever i videregående utdanning har bakgrunn fra Pakistan og Iran

Overgangstall viser hvor mange av de elevene som avsluttet grunnskolen som

Morsmålsopplæring

Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter. Kommunene har etter opplæringsloven plikt til å gi særskilt opplæring i morsmål for elever fra språklige minoriteter. Voksne fra språklige minoriteter som får grunnskoleopplæring er ikke med i ordningen med morsmålsopplæring.

Særskilt norskopplæring (for språklige minoriteter)

Særskilt norskopplæring eller norsk som andrespråk omfatter både undervisning gitt etter læreplanene for norsk som andrespråk, og andre tilbud om opplæring i norsk for språklige minoriteter. Hensikten er å sikre minoritets elever språkopplæring slik at de får tilstrekkelige ferdigheter til å kunne følge skolens ordinære undervisningsopplegg.

fortsatte med en videregående utdanning samme høst (tabell 3.7). Av alle elevene som fullførte grunnskolen våren 2002 var mer enn 96 prosent i videregående utdanning samme høst. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var overgangsandelen mindre; 91 prosent, mens den blant norskfødte med to utenlandsfødte foreldre var 95 prosent.

Høsten 2003 var det over 14 000 elever med innvandrerbakgrunn i videregående opplæring i Norge (tabell 3.8). Av disse var 78 prosent førstegenerasjonsinnvandrere. Elever med landbakgrunn fra Pakistan utgjør den største elevgruppen blant innvandrerne i videregående opplæring. Av disse er omtrent to tredjedeler født i Norge, mens en tredjedel er født i Pakistan. Den nest største innvandrergruppen i videregående opplæring har bakgrunn fra Iran. Her er imidlertid 98 prosent født i Iran. Personer med bakgrunn fra Vietnam, Irak, Somalia og Bosnia-Hercegovina utgjør også store innvandrergrupper i videregående opplæring.

Andelen 16-18-åringer i videregående opplæring var for hele befolkningen 90 prosent i 2003. Blant førstegenerasjonsinnvandrere mellom 16 og 18 år, var 73 prosent i videregående opplæring i 2003. Av norskfødte med to utenlandsfødte foreldre i samme årskull var 87 prosent i videregående opplæring (tabell 3.9).

Førstegenerasjonsinnvandrere i videregående opplæring er noe eldre enn norskfødte med to utenlandsfødte foreldre (tabell 3.10). Av elevene i videregående opplæring er det også relativt få som er født i Norge og har to utenlandsfødte foreldre. Dette bør sees i sammenheng med innvandrerbefolkningens sammensetning og aldersstruktur. Fremdeles er

det relativt få etterkommere som har blitt gamle nok til å starte en videregående utdanning.

Andelen jenter med innvandrerbakgrunn i videregående opplæring var i 2003 noe større enn andelen gutter med innvandrerbakgrunn. 88 prosent av jentene mellom 16 og 18 år med to utenlandsfødte foreldre var i videregående opplæring i 2003. Andelen gutter i samme aldersgruppe og innvandringskategori var 86 prosent. Til sammenligning var 75 prosent av jentene og 72 prosent av guttene mellom 16 og 18 år som selv hadde innvandret i gang med videregående opplæring i 2003. I befolkningen som helhet var tilsvarende tall for alle 16-18-åringer 91 prosent for jentene og 90 prosent for guttene (tabell 3.9).

Ved å sammenholde informasjon om når elever starter og fullfører videregående opplæring, kan man få informasjon om hvordan den enkelte beveger seg i utdanningssystemet. Av elever med innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i 1994, hadde 56 prosent fullført videregående opplæring etter fem år. 39 prosent hadde avbrutt utdanningen. For 1997- elevene med innvandrerbakgrunn, var avbruttandelen 37 prosent (tabell 3.11).

Elevene med landbakgrunn fra Europa (unntatt Tyrkia) hadde den største fullførtandelen, med 65 prosent for 1994-kullet og 64 prosent for 1997-kullet. Elever med landbakgrunn fra Afrika kom dårligst ut i 1994-kullet med en fullførtandel på 39 prosent. De brukte også lang tid på utdanningen, 11 prosent var fortsatt i videregående opplæring fem år etter påbegynt grunnkurs. Gjennomsnittet for elevene med innvandrerbakgrunn var 6 prosent. Forholdet var noe annerledes for de som startet på grunnkurs for

første gang i 1997. Her var bare 6 prosent av elevene fra Afrika fortsatt i utdanning i 2002, og fullføringsandelen var på 49 prosent.

Jentene med innvandrerbakgrunn hadde bedre gjennomstrømning enn guttene. Mens noe over 30 prosent av jentene i begge elevkullene avbrøt utdanningen, var tilsvarende tall for guttene over 40 prosent. Av jentene i 1997-kullet var det også en større andel som fullførte videregående utdanning og som gjennomførte på normert tid, enn blant guttene i samme kull (tabell 3.11).

En stor andel av innvandrerelevne som fullførte videregående utdanning fortsatte i høyere utdanning

Av elever med innvandrerbakgrunn som fullførte videregående utdanning våren 2002, begynte nær 26 prosent i høyere utdanning ved høyskole eller universitet i Norge eller utlandet. For alle elevene som fullførte samme år var overgangsprosentsen 18 (tabell 3.12). Av elever med innvandrerbakgrunn som fullførte videregående utdanning, var altså andelen som fortsatte i høyere utdanning større enn for hele elevgruppen.

Elever med innvandrerbakgrunn er likevel i mindre grad representert i høyere utdanning. Sammenlignet med hele befolkningen i alderen 19 til 24 år, var det i 2003 få førstegenerasjonsinnvandrere i universitets- og høyskoleutdanning. For hele befolkningen var andelen 29 prosent, mens den for førstegenerasjonsinnvandrere var 16 prosent. For etterkommerne, dvs. norskfødte med utenlandsfødte foreldre, var andelen 27 prosent (tabell 3.13).

Den relativt lave andelen innvandrere i høyere utdanning kan derfor ikke bare

forklares med at innvandrerelever som fullfører videregående utdanning ikke velger å ta høyere utdanning. Årsakene kan tenkes å ligge tidligere i utdanningsløpet. Når færre tar videregående utdanning og flere av de som påbegynner videregående utdanning avbryter, blir rekrutteringsgrunnlaget til høyere utdanning mindre.

Deltakelsen i høyere utdanning varierer med studentens opprinnelsesland. Den største gruppen blant førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 19 til 24 år hadde bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. Det var også mange studenter med opprinnelsesland Iran, Kina, Vietnam og Russland. I prosent av registrert årskull, er det imidlertid førstegenerasjonsinnvandrere fra Kina som er best representert, med 46 prosent. Deretter følger Russland og Bosnia-Hercegovina hvor over 30 prosent av personene i de aktuelle årskullene var registrerte studenter (tabell 3.15).

Store forskjeller i utdanningsnivået til innvandrerbefolkningen i Norge

1. oktober 2003 var det få ikke-vestlige personer over 16 år som hadde utdanning på universitets- og høyskolenivå som sin høyeste fullførte utdanning, rundt 16 prosent (tabell 3.17). Andelen med universitets- eller høyskoleutdanning var på 22 prosent for personer med norsk landbakgrunn.

Det er store forskjeller i utdanningsnivået til innvandrerbefolkningen i Norge. Tolkning av tallene for befolkningens høyeste utdanning er problematisk. Blant annet er uoppgettandelen stor. Uoppgettandelen er stor for alle med utenlandsk landbakgrunn, over 20 prosent. For personer fra ikke-vestlige land er uoppgettandelen så stor som 29 prosent (tabell 3.17).

Om statistikken

Barnehagestatistikken omfatter alle godkjente barnehager og alle eierformer; kommunale, fylkeskommunale, statlige og private.

De årlige data om grunnskolen hentes fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI). Grunnskolestatistikken inneholder data om all grunnskoleopplæring som foregår etter opplæringsloven og voksenopplæring på området for grunnskolen. Alle eierforhold er med i statistikken; kommunale, interkommunale, fylkeskommunale og statlige skoler, samt frittstående skoler som er godkjente av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) etter den nye grunnskoleloven. Institusjoner som ikke er godkjent etter opplæringsloven/av UFD er ikke med i statistikken.

Statistikk over videregående utdanning omfatter elever som deltar i en utdanning som normalt har en varighet på minst 300 undervisningstimer per år, uavhengig av om utdanningen er offentlig godkjent eller mottar offentlig støtte. Statistikken over høyere utdanning omfatter universiteter og høyskoler som er godkjent av UFD. Data om utdanningsnivå, igangværende utdanninger og fullførte utdanninger er hentet fra Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB). Registeret over befolkningens høyeste utdanning omfatter alle personer 16 år og over, bosatt i Norge per 1. oktober.

På de områdene hvor det eksisterer gode administrative systemer er disse den sentrale kilden for utdanningsstatistikken. På andre områder er lærestedene datakilden. SSB mottar også utdanningsdata fra andre administrative organer, som for eksempel Arbeidsdirektoratet og Lånekassen, og fra frittstående utdanningsinstitusjoner.

Tabell 3.1. Barn i barnehager fra språklige og kulturelle minoriteter¹. 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Barn i alt	189 837	192 649	198 262	205 172
Barn fra språklige og kulturelle minoriteter	8 992	9 784	10 953	12 069
Barn fra språklige og kulturelle minoriteter, prosent	4,7	5,1	5,5	5,9
Av dette barn med tospråklig assistanse ...	3 931	3 801	4 147	4 400
Av dette barn med tospråklig assistanse, prosent	43,7	38,8	37,9	36,5

¹ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Barn i barnehage fra språklige og kulturelle minoriteter¹, etter barnehagens eierforhold. 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Barn i alt	189 837	192 649	198 262	205 172
Barn i offentlige barnehager ...	112 999	115 427	116 229	118 642
Antall barn fra språklige og kulturelle minoriteter .	7 243	8 058	8 815	9 565
Av dette barn som får tospråklig assistanse .	3 320	3 291	3 571	3 708
Barn i private barnehager ...	76 838	77 222	82 033	86 530
Antall barn fra språklige og kulturelle minoriteter .	1 749	1 726	2 138	2 504
Av dette barn som får tospråklig assistanse .	611	510	576	692

¹ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Barn i barnehage fra språklige og kulturelle minoriteter¹. Antall som ikke får/får tospråklig assistanse, etter fylke. 2003

	Antall barn fra språklige og kulturelle minoriteter som ikke får tospråklig assistanse	Antall barn fra språklige og kulturelle minoriteter som får tospråklig assistanse
Østfold	340	101
Akershus	991	198
Oslo	2 531	2 151
Hedmark	127	98
Oppland	172	39
Buskerud	459	239
Vestfold	288	117
Telemark	201	121
Aust-Agder	124	44
Vest-Agder	202	155
Rogaland	702	309
Hordaland	486	198
Sogn og Fjordane	110	38
Møre og Romsdal	202	130
Sør-Trøndelag	245	156
Nord-Trøndelag	97	71
Nordland	202	55
Troms	119	56
Finnmark Finnmarku ...	71	124

¹ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Elever i grunnskolen med morsmåls-, tospråklig og særskilt norskopplæring, etter fylke. 1. oktober 2003¹

	Elever i alt	Elever med morsmålsopplæring ¹	Elever med tospråklig opplæring ²	Elever med særskilt norskopplæring ³
I alt.....	617 577	12 711	12 390	35 374
Østfold	33 645	960	1 381	2 118
Akershus	70 930	1 038	1 281	3 344
Oslo	51 552	1 166	3 825	10 661
Hedmark	24 105	472	337	800
Oppland	23 589	465	260	849
Buskerud	31 767	687	870	2 099
Vestfold	30 083	561	559	1 231
Telemark	21 940	570	468	1 060
Aust-Agder	14 431	319	66	571
Vest-Agder	23 664	604	481	1 447
Rogaland	58 223	1 375	500	3 374
Hordaland	62 627	1 728	462	2 315
Sogn og Fjordane	15 628	285	89	580
Møre og Romsdal	34 249	655	479	1 297
Sør-Trøndelag	36 828	711	571	1 509
Nord-Trøndelag	18 527	212	110	388
Nordland	33 825	340	409	889
Troms	21 278	343	116	475
Finnmark Finnmarku	10 496	220	126	367
Svalbard	190	-	-	-

¹ Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter.

² Tospråklig opplæring er opplæring hvor undervisningen foregår på morsmålet til eleven.

³ Særskilt norskopplæring er tilleggsopplæring i norsk eller opplæring i faget norsk som andrespråk for elever fra språklige minoriteter.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Elever i grunnskolen med morsmåls- og særskilt norskopplæring. Skoleårene 1992/93-2003/04¹

Skoleår	Elever i alt	Elever med morsmåls- og/eller tospråklig opplæring ²	Elever med med særskilt norskopplæring ³
1992/93	463 309	10 045	.
1993/94	466 605	9 933	.
1994/95	470 779	10 204	.
1995/96	477 236	11 276	.
1996/97	487 398	12 770	.
1997/98	558 247	15 810	24 599
1998/99	569 044	17 008	25 311
1999/00	580 261	17 306	28 242
2000/01	590 471	18 176	31 113
2001/02	599 468	18 611	32 855
2002/03	610 297	18 734	33 833
2003/04	617 577	19 695	35 374

¹ I tallene for elever fra språklige minoriteter er kommunalt registrerte elever inkludert.

² Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter. Tospråklig opplæring er opplæring hvor undervisningen foregår på morsmålet til eleven.

³ Særskilt norskopplæring er tilleggsopplæring i norsk eller opplæring i faget norsk for elever fra språklige minoriteter.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

**Tabell 3.6. Elever som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring¹, etter morsmål.
1. oktober 2003²**

Morsmål	Antall elever	Morsmål	Antall elever
I alt	19 695	Islandsk	116
Urdu	2 517	Nederlandsk	104
Somalisk	1 891	Portugisisk	100
Kurdisk	1 859	Swahili	97
Arabisk	1 777	Tsjetsjensk	69
Vietnamesisk	1 585	Oromo	65
Albansk	1 405	Kroatisk	60
Bosnisk	1 002	Amharisk	59
Tyrkisk	915	Hindi	59
Tamil	740	Tigrinia	54
Russisk	606	Berbersk	52
Spansk	603	Kantonesisk	50
Persisk	541	Bengali	24
Engelsk	506	Rumensk	24
Dari	343	Kirundi	22
Thai	341	Hebraisk	20
Punjabi	238	Kinyarwanda	20
Tysk	223	Ungarsk	20
Polsk	196	Litauisk	19
Pashto	183	Bulgarsk	17
Filippinsk	174	Gresk	16
Kinesisk	152	Armensk	15
Finsk	142	Latvisk	15
Serbisk	140	Annet	383
Fransk	136		

¹ Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter. Tospråklig opplæring er opplæring hvor undervisningen foregår på morsmålet til eleven.

² I tallene for elever fra språklige minoriteter er kommunalt registrerte elever inkludert.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Overgang fra grunnskole til folkehøgskoler og videregående utdanning, etter innvandringskategori. 2002. Absolutte tall og prosent

	I alt	Videregående skoler	Folkehøgskoler	Annen videregående utdanning	Ikke i utdanning
	Absolutte tall				
Elever i alt	56 421	54 241	196	55	1 903
Elever med innvandrerbakgrunn i alt	3 791	3 474	6	28	283
Førstegenerasjonsinnvandrere	2 619	2 363	6	23	227
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	1 172	1 111	-	5	56
	Prosent				
Elever i alt	100,0	96,1	0,3	0,1	3,4
Elever med innvandrerbakgrunn i alt	100,0	91,6	0,2	0,7	7,5
Førstegenerasjonsinnvandrere	100,0	90,2	0,2	0,9	8,7
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	100,0	94,8	-	0,4	4,8

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Elever i videregående opplæring¹, etter landbakgrunn og innvandringskategori. 1. oktober 2003

Landbakgrunn	Elever med innvandrerbakgrunn i alt	Førstegenerasjonsinnvandrere	Elever født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
I alt	14 092	10 970	3 122
Av dette			
Danmark	207	148	59
Island	168	138	30
Sverige	252	225	27
Kroatia	186	166	20
Serbia og Montenegro	511	488	23
Polen	300	220	80
Storbritannia	109	73	36
Russland	449	446	3
Tyrkia	596	348	248
Tyskland	133	119	14
Bosnia-Hercegovina	838	833	5
Makedonia	120	96	24
Eritrea	141	113	28
Etiopia	208	204	4
Marokko	320	138	182
Somalia	801	794	7
Afghanistan	311	310	1
Sri Lanka	500	434	66
Filippinene	281	208	73
India	280	93	187
Irak	907	906	1
Iran	1 069	1 048	21
Kina	138	112	26
Pakistan	1 719	557	1 162
Thailand	210	204	6
Vietnam	915	521	394
Chile	465	392	73

¹ Omfatter elever under opplæringsloven.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9. Elever i videregående opplæring¹ i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn og innvandringskategori. 2000-2003

	Elever i prosent av befolkningen			Førstegenerasjonsinnvandrere			Norskfødte med to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
2000	89,3	88,5	90,1	63,7	61,7	66,0	82,2	81,9	82,4
2001	89,4	88,6	90,2	73,1	72,0	74,4	82,4	83,3	81,5
2002	89,8	89,2	90,5	69,8	68,0	71,7	84,7	85,1	84,3
2003	90,1	89,4	90,9	73,2	71,9	74,7	86,6	85,7	87,7

¹ Elever og lærlinger under opplæringsloven.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

**Tabell 3.10. Elever i videregående opplæring¹, etter innvandringskategori, alder og kjønn.
1. oktober 2003. Prosent**

	I alt	Innvandringskategori			Annet ²
		Uten innvandringsbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn	Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	
Menn og kvinner i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
-16 år	30,0	30,6	18,1	34,8	31,7
17 "	28,2	28,7	20,4	29,4	29,1
18 "	21,8	22,0	18,8	22,9	22,1
19 "	4,8	4,4	9,4	6,2	5,2
20 "	2,5	2,3	5,5	2,6	2,4
21 "	1,6	1,5	3,2	1,2	1,5
22-24 år	2,6	2,4	5,1	1,8	2,4
25-29 "	2,2	2,0	5,9	0,6	1,9
30+ "	6,2	6,0	13,7	0,4	3,8
Menn	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
-16 år	31,1	31,8	19,2	32,8	32,5
17 "	29,8	30,3	22,2	29,3	29,9
18 "	20,9	20,9	19,2	24,3	21,4
19 "	4,7	4,2	10,1	6,3	5,0
20 "	2,6	2,3	6,2	3,2	2,6
21 "	1,9	1,8	3,1	1,1	1,6
22-24 år	3,0	2,9	4,9	2,2	2,5
25-29 "	2,1	2,0	4,7	0,6	1,9
30+ "	4,1	3,8	10,4	0,2	2,6
Kvinner	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
-16 år	29,0	29,5	17,1	36,9	30,9
17 "	26,8	27,2	18,7	29,5	28,3
18 "	22,8	23,1	18,5	21,6	22,8
19 "	5,0	4,7	8,7	6,1	5,4
20 "	2,3	2,2	4,8	2,1	2,1
21 "	1,4	1,3	3,2	1,2	1,5
22-24 år	2,2	2,0	5,3	1,4	2,2
25-29 "	2,3	2,1	7,0	0,5	1,8
30+ "	8,3	8,1	16,8	0,6	5,0

¹ Læringer og annen videregående utdanning er ikke inkludert.

² Inkluderer utenlandsadopterte, utenlandsfødte med en norskfødt forelder, norskfødt med en utenlandsfødt forelder, personer født i utlandet av norske foreldre og personer med uoppgitt innvandringskategori.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11. Elever med innvanderbakgrunn som startet i grunnkurs for første gang høsten 1994 og 1997, etter fullført videregående opplæring i løpet av fem år, kjønn og landbakgrunn. Prosent

Kjønn og landbakgrunn	1994					1997				
	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring 1999	Avbrutt videregående opplæring	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring 2002	Avbrutt videregående opplæring
I alt	2 342	44	12	6	39	2 823	45	13	5	37
Europa unntatt Tyrkia	550	55	10	6	30	742	51	13	3	33
Asia med Tyrkia og Oseania	1 364	43	12	5	40	1 542	45	14	5	36
Afrika	254	25	14	11	49	330	37	12	6	46
Sør- og Mellom-Amerika	149	40	16	5	40	194	40	13	8	38
Nord-Amerika	25	36	8	4	52	15	33	-	7	60
Menn	1 278	38	10	7	44	1 382	39	13	6	42
Europa unntatt Tyrkia	267	48	9	9	33	369	46	15	4	35
Asia med Tyrkia og Oseania	776	38	11	5	46	742	38	13	6	43
Afrika	152	21	9	15	55	176	29	10	7	53
Sør- og Mellom-Amerika	72	33	17	7	43	90	37	9	11	43
Nord-Amerika	11	36	9	-	55	5	20	-	20	60
Kvinner	1 064	51	14	4	32	1 441	51	14	4	31
Europa unntatt Tyrkia	283	61	11	2	27	373	56	11	2	31
Asia med Tyrkia og Oseania	588	50	13	4	32	800	52	15	4	29
Afrika	102	31	23	6	40	154	45	14	4	37
Sør- og Mellom-Amerika	77	45	16	3	36	104	43	17	6	34
Nord-Amerika	14	36	7	7	50	10	40	-	-	60

Kilde: Utdanningstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12. Overgang fra videregående utdanning¹, etter innvandrerbakgrunn. 2002. Absolutte tall og prosent

	I utdanning 1. oktober 2002									
	I alt	Lærling	Folkehøgskoler	Annen videregående utdanning ²	Videregående skoler	Høgskoler	Universiteter	Videregående utdanning i utlandet	Høyere utdanning i utlandet	Ikke i utdanning 1.10. 2002
	Absolutte tall									
Elever i alt	58 435	579	2 956	1 332	3 656	6 115	4 136	97	441	39 123
Elever med innvandrerbakgrunn i alt	3 545	16	30	89	310	510	347	2	55	2 186
Førstegenerasjonsinnvandrere	2 904	13	23	70	257	390	262	2	33	1 854
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	641	3	7	19	53	120	85	-	22	332
	Prosent									
Elever i alt	100,0	1,0	5,1	2,3	6,3	10,5	7,1	0,2	0,8	66,9
Elever med innvandrerbakgrunn i alt	100,0	0,5	0,8	2,5	8,7	14,4	9,8	0,1	1,6	61,7
Førstegenerasjonsinnvandrere	100,0	0,4	0,8	2,4	8,8	13,4	9	0,1	1,1	63,8
Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre	100,0	0,5	1,1	3,0	8,3	18,7	13,3	-	3,4	51,8

¹ Omfatter elever som fullførte videregående kurs II og fagprøver.

² Omfatter arbeidsmarkedskurs og annen utdanning på videregående nivå.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13. Studenter i høyere utdanning i prosent av registrert årskull (19-24 år), etter kjønn og innvandringskategori. 1997-2003

	Befolkningen totalt			Førstegenerasjonsinnvandrere			Norskfødt med to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
1997	27,9	23,1	32,9	11,9	11,4	12,2	23,1	20,7	25,8
1998	27,2	22,5	32,0	11,9	11,7	12,1	21,1	19,5	22,8
1999	27,9	23,1	32,9	11,9	11,4	12,2	23,1	20,7	25,8
2000	26,4	21,6	31,4	12,7	11,5	13,7	20,9	18,7	23,3
2001	25,7	20,5	31,1	14,3	12,7	15,6	20,2	17,3	23,3
2002	28,2	22,9	33,7	15,7	14,0	17,3	26,0	22,8	29,3
2003	28,6	23,2	34,1	16,3	14,5	17,8	26,9	23,6	30,3

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14. Studenter i høyere utdanning i prosent av registrert årskull (25-29 år), etter kjønn og innvandringskategori. 1997-2003

	Befolkningen totalt			Førstegenerasjons- innvandrere			Norskfødte med to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
1997	12,6	12,1	13,2	7,8	8,6	7,1	13,8	17,1	10,2
1998	13,1	12,4	14,0	8,0	8,9	7,3	15,2	13,8	16,7
1999	13,9	12,7	15,1	8,1	8,4	7,8	16,6	17,4	15,7
2000	13,9	12,6	15,4	9,1	9,1	9,1	13,8	14,0	13,6
2001	14,6	13,1	16,1	9,4	9,0	9,7	16,7	17,2	16,2
2002	15,5	14,0	17,0	10,7	9,9	11,5	18,2	17,2	19,2
2003	15,5	14,4	16,7	10,7	10,1	11,2	14,5	14,3	14,8

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15. Innvandrere i høyere utdanning etter landbakgrunn, kjønn og innvandringskategori per 1. oktober 2003. 19-24 år. Absolutte tall og prosent

Landbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrere			Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	3 687	1 537	2 150	1 252	561	691
Av disse						
Danmark	92	42	50	34	10	24
Finland	50	10	40	15	6	9
Sverige	188	60	128	23	11	12
Polen	131	53	78	32	18	14
Storbritannia	28	14	14	14	8	6
Russland	241	83	158	-	-	-
Tyrkia	69	28	41	57	18	39
Tyskland	74	24	50	10	6	4
Bosnia-Hercegovina	507	209	298	3	1	2
Sri Lanka	129	54	75	20	7	13
India	50	26	24	137	58	79
Irak	68	32	36	-	-	-
Iran	309	141	168	4	1	3
Kina	134	66	68	14	8	6
Pakistan	191	103	88	423	198	225
Vietnam	311	149	162	187	88	99
USA	25	11	14	7	2	5
Chile	99	35	64	11	5	6
I prosent av registrert årskull 19-24 år						
I alt	16,3	14,5	17,8	26,9	23,6	30,3
Av disse						
Danmark	18,8	18,2	19,4	29,8	16,7	44,4
Finland	21,6	11,8	27,2	31,3	23,1	40,9
Sverige	14,4	12,2	15,7	42,6	42,3	42,9
Polen	24,1	22,7	25,1	34,4	34,6	34,1
Storbritannia	15,2	13,6	17,3	25,9	22,9	31,6
Russland	36,9	32,9	39,3	-	-	-
Tyrkia	6,5	5,6	7,3	13,5	8,7	18,2
Tyskland	22,8	20,3	24,2	24,4	27,3	21,1
Bosnia-Hercegovina	33,2	27,4	39,0	23,1	12,5	40,0
Sri Lanka	18,2	15,6	20,8	35,1	21,9	52,0
India	19,8	22,0	17,8	39,0	35,2	42,5
Irak	4,3	3,2	6,2	-	-	-
Iran	22,6	20,9	24,3	33,3	16,7	50,0
Kina	46,4	50,8	42,8	43,8	47,1	40,0
Pakistan	12,4	14,7	10,5	24,0	22,2	25,8
Vietnam	23,4	24,1	22,8	41,9	37,1	47,4
USA	12,0	9,7	14,6	30,4	22,2	35,7
Chile	15,1	10,7	19,3	17,5	13,2	24,0

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16. Førstegenerasjonsinnvandrere i høyere utdanning, etter landbakgrunn og kjønn. Per 1. oktober 2003. 25-29 år. Absolutte tall og i prosent av registrert årskull 25-29 år

Landbakgrunn	I alt	Menn	Kvinner
Absolutte tall			
I alt	2 980	1 259	1 721
Av disse			
Danmark	129	53	76
Finland	57	14	43
Sverige	252	94	158
Polen	79	23	56
Storbritannia	36	16	20
Russland	207	56	151
Tyrkia	36	18	18
Tyskland	88	29	59
Bosnia-Hercegovina ..	177	85	92
Sri Lanka	56	29	27
India	48	23	25
Irak	59	30	29
Iran	146	82	64
Kina	99	41	58
Pakistan	90	57	33
Vietnam	229	119	110
USA	35	19	16
Chile	45	14	31
I prosent av registrert årskull 25-29 år			
I alt	10,7	10,1	11,2
Av disse			
Danmark	13,1	9,4	18,1
Finland	10,0	7,4	11,3
Sverige	10,5	8,8	11,9
Polen	12,7	10,7	13,7
Storbritannia	8,6	6,1	12,9
Russland	27,3	28,6	26,9
Tyrkia	2,6	2,3	3,0
Tyskland	15,3	11,7	17,9
Bosnia-Hercegovina ..	15,0	13,8	16,3
Sri Lanka	7,6	12,4	5,3
India	9,9	10,6	9,3
Irak	3,3	2,7	4,2
Iran	16,8	20,2	13,8
Kina	30,6	33,1	29,0
Pakistan	5,4	7,2	3,8
Vietnam	13,6	15,7	11,9
USA	12,5	15,6	10,1
Chile	9,1	5,9	12,2

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17. Personer 16 år og over etter høyeste fullførte utdanning og landbakgrunn, gruppert etter verdensregioninndeling. 2002. Prosent

	I alt	Uoppgitt	Ingen fullført utdanning	Grunnskole-nivå	Videregående skolenivå	Kort høyere utdanning ¹	Lang høyere utdanning ²
I alt	3 710 125	5,4	0,2	19,2	53,4	17,0	4,7
Norge	3 250 405	3,2	0,2	20,3	54,8	17,1	4,5
Utlandet i alt	459 720	21,2	0,9	11,6	43,6	16,7	6,0
Norden	127 022	15,9	0,2	12,2	46,7	19,2	5,8
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	78 472	15,5	0,2	9,6	43,3	22,0	9,4
Øst-Europa	50 114	28,9	0,5	10,2	41,6	12,7	6,0
Nord-Amerika og Oseania	45 576	11,7	0,2	9,7	48,7	21,5	8,2
Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika, Tyrkia	158 536	28,6	2,0	13,1	40,5	11,9	3,8

¹ Kort høyere utdanning omfatter utdanning på universitets- og høgsolenivå med varighet t.o.m. 4 år.

² Lang høyere utdanning omfatter utdanning på universitets- og høgsolenivå med varighet over 4 år.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.